

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiunea
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 2880/905.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor ce-i privește, ca petițiunile de primire în institutul teologic ortodox român din Arad, pe anul școlar 1905/6 au să fie înaintate la adresa Consistoriului gr.-ort. român din Arad cel mult până în 1/14 August a. c., instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară;
3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protoprezviterul concernent;
4. Atestat medical că este sănătos și fără defect organic.
5. Petițiunile să fie provăzute cu timbru de 1 coroană în cât nu vor fi ajustate cu atestat de paupertate.

Arad, la 2/15 Iulie 1905.

Consistorul diecezan.

Nr. 2888/1905

Se aduce la cunoștința celor ce-i privește, că petițiunile de primire în institutul pedagogic ortodox român din Arad pe anul școlar 1905/6 au să fie înaintate la adresa Venerabilului Consistoriu gr.-or. român din Arad cel mult până în 1/14 August a. c. instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară;
3. Atestat de moralitate dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protoprezviterul concernent;
4. Atestat medical despre starea sa sanitară și întregitatea membrilor corporale.

5. Petițiunile pentru primirea gratuită în alumneu, de pe teritoriul districtului Consistoriului Arădan să fie înaintate direct la adresa Consistoriului din Arad, iar de pe teritoriul Consistoriului Orădan, pe calea aceluiași Venerabil Consistoriu.

6. Despre primire ori neprimire vor fi avizați petenții acasă înainte de începerea anului școlar.

Petițiunile să fi provăzute cu timbru de 1 cor. întru cât nu vor fi ajustate cu atestat de paupertate.

Arad, la 2/15 Iulie 1905.

Consistorul diecezan.

Nr. 2884/1905.

Se aduce la cunoștința Onoratului public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1905/6 se vor face în zilele 1—10 Septembrie 19—28 August a. c. în cancelaria direcțională a institutului (Strada Deák-Ferencz Nr. 27).

Părinții vor face însă corect, dacă fie în scris, fie în persoană își vor anunța fetițele spre primire încă de mai înainte, începând cu ziua de 1 August (19 Iulie, adresându-se în această afacere Doamnei *Iudita Secula n. Trufia*, care își va avea oarele oficioase în internat în fie-care zi dela 9—11 a. m.

Tot în zilele de 1—10 Septembrie n. se vor face și eventualele *examene de primire*.

Taxa pentru internat e 320 cor. pe anul întreg școlar, care este a se plăti anticipativ în rate treilunare.

Pentru această taxă elevele primesc:

1. Instrucțiunea prescrisă pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucțiune în economia casei, gătitul bucatelor, croit și cusut.

2. Locuința în odăi bine îngrijite, provăzute cu mobilele necesare.

3. Vipt întreg și anume *dejun* (cafea cu lapte), *prânz* (două pelse, iar' Dumineca și în sărbători 3—4 pelse) și *cină* (două pelse).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie.

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi *taxă de 10 cor. pe an pentru medic*, pentru care taxă elevele interne vor primi, în caz de lipsă, îngrijire medicală și medicamente.

Petru *instrucția la pian* se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 oare la săptămână).

Atât elevele interne, cât și cele externe vor plăti la prima înscriere 5 *coroane ca taxă de înscriere*.

Elevele externe vor plăti *didactru 50 cor.* pe an, care asemenea se va solvi anticipativ în rate treilunare.

In clasa I-a civilă se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa a IV-a elementară. *In celelalte clase* se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasa premergătoare. Absolventele clasei a VI-a elem. se vor primi în clasa a II-a a școlii civile pe baza unui examen de primire.

Elevele, cari se imatriculează pentru primădată la școală, afară de *atestatul școlar* din clasa premergătoare, au să producă *atestat de botez și certificat de revaccinare*.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine : 1 saltea de lână (madraț), 1 covorel lângă pat, 2 perine cu 4 fețe, 1 plapomă cu 2 cearsafuri de desupt (lipidee) și 2 acoperișe de pat (cuverture) albe ; 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume : 6 cămeși, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiște, 6 ștergare, 3 servete, toate cu monogramul propriu ; tacâmuri : cuțit, furculița, lingură mare și linguriță, 2 pahare (unul pentru dinți și unul pentru beut) ; 1 lighean (lavor), 3 cârpe pentru șters ligheanul ; perie de cap, de dinți și de haine ; piaptân și foarfeci ; două haine de port și una de sărbătoare, 4—6, șorțe, 1 haină de iarnă (palton), 1 pălărie și două părechi de ghete.

Afară de acestea fiecare elevă (internă ori externă) are să fie provăzută cu recvizitele necesare de învățământ, scris, muzică și lucru de mână. Pentru lucru de mână se poate depune o mică sumă (câte-va coroane), asupra căreia va avea fiecare o cărticică de notițe, purtându-și socotelele proprii în regulă.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinți sau îngrijitorii lor.

Despre uniformă, care va fi modestă și corăspunzătoare, se va îngriji direcțiunea ulterioară.

Prelegerile se vor începe nesmintit cu 10 Septembrie n. a. c. și dela acest termin înainte elevele vor putea fi primite numai prin Consistoriul diecezan.

Deslușiri și mai amănunțite se pot cere dela direcțiunea școlii (Arad, strada Deák-Ferencz N-rul 27).

Când comunicăm toate acestea Onoratalui public, tot-odată îl încunostintăm, că Consistoriul nostru plenar a decis a aduce jertfe foarte mari pentru ridicarea la nivelul dorit a *acestei singure școlii civile de fete de confesiunea gr.-or. română* în întreaga noastră Metropolie, și că, în considerare a importanței ce o are creșterea fetițelor pentru biserica noastră națională, prin factorii competenți s'a pus baza la ridicarea unui nou palat pe sama acestei școlii.

Și până atunci însă ca directoară a internatului încopciat cu această școală a fost numită *Mădălina Venerata Doamnă Iudita Secula n. Trușia*, cari își va validita bogatele experiențe întru conducerea tinerelor mlădițe din internat, ear' director de studii a fost numit cunoscutul pedagog român Dr. *Petru Pipoș*, fiind pe lângă dânsul angajate cele mai bune puteri didactice, cu toată cvalificațiunea recerută.

Între astfel de împrejurări instruirea elevelelor se va putea face cu cele mai frumoase rezultate, ear' în internat se va pune deosebită îngrijire pentru creșterea religioasă-morală a elevelelor, precum și pentru instruirea lor temeinică în economia casnică, gătirea bucatelor, croit și cusut.

Cerem în temeiul acestora încrederea Onoratalui public, și cu deosebire pe credincioșii diecezei noastre îi rugăm să-și înscrie fetițele la școala noastră din Arad.

Arad, în 16/29 Iulie 1905.

Consistoriul gr.-or. rom.
din Arad.

Nr. 1 1905/6

Subsemnata Direcțiune aduce la cunostința celor interesați, că anul școlar 1905/6 la internatul pedagogic-teologic din Arad se începe după următoarea programă :

1. În 30—31 August (12—13 Septembrie) se vor ținea examenele de corigență și privitoare cu elevii ambelor despărțăminte, având să achiziționeze anticipativ fie-care elev taxele prescrise.

2. In ^{1, 2, și 3}_{14, 15 și 16} Septemvrie a. c. se vor face înscrierile, la cari elevii se vor prezenta cu testimoniile cursurilor anterioare.

3. Direcțiunea va înscrie numai pe aceia, cari pe lângă împlinirea celorlalte condițiuni se vor prezenta cu cvitanță dela cassa consistorială despre achitarea anticipativă a taxelor prescrise.

Arad, la 4/17 Iulie 1905.

Roman R. Giorogariu

director.

Magiarii s'au încreștinat prin biserica orientală.*)

La înbrătoșarea credinței creștinești pe Magiari i-au silit S-tul Ștefan regele lor, în suta a 10-a, despre care următoarele avem lipsă de a ști: Unchiul Sf-lui Ștefan, bătrânul Giula sau Iulius Voivodul Ardealului botezându-se în Constantinopol, a avut fată pe Șarolta, muierea lui Geița, mama sf-lui Ștefan care ca creștină, cu lapte creștin adăpându-și fiul său, acesta să creștină nu numai el, ci prin el tot poporul magiar, care era sub domnirea lui, mai cu samă prin călugări de legea noastră răsăriteană învățându-se poporul în religie, ce de acolo este vederat lucru că în acest veac Românii aveau Episcopi creștini pe acestea locuri, de unde nu fără fundament putem conchide, cumcă capii bisericești ai Magiariilor atunci au fost toți de legea noastră răsăriteană, ba scriitorul magiar Ioan Bardosi în anectele apusului foaia 348 pe S-tul Ștefan și Ladislau, regii magiari, apriat îi zice a fi fost de legea grecească răsăriteană. — Ce și de acolo se adeverește, că S-tul Ștefan regele Magiariilor după cum în corpul drepturilor magiare cartea a doua c. 9. această lege a adus: *Dacă oare care timpul alor patru posturi tuturor cunoscut, mâncând carne îl va pângări, în una săptămână închis să postească.*

Acestea patru posturi curg din legea noastră răsăriteană, și adevărat și română, că s-tul Ștefan zice: *tuturor cunoscut*, adevărat celea patru posturi atunci toți Magiarii le cunoștea, și așa le și ținea pe la anul 1035, că de cumva nu le-ar fi ținut, nu le-ar fi putut cunoaște, pe cum cei ce nu le țin, nu le nici cunosc; așa cum ele sunt acuma, pe timpurile mai târzie cunoscute era tuturor Românilor, de legea răsăriteană, cari le țin; mai în urmă părăsindu-se Magiarii de ele, primind religiunea apusului, nu le-au mai ținut, iar de

nu le-ar fi avut s-tul Ștefan în religiunea care el o ținea, cu bună seamă nu le băga în legile țării.

Acest sfânt crai sau rege magiar a fundat mai multe mănăstiri de călugări și călugărițe grecești. După S-tul Ștefan, Andrei întâiul în cetatea Vișegrad, care fu mult timp cetatea reședinței regilor magiari, în anul 1056 au întemeiat o mănăstire sub muntele cetății Vișegrad pentru călugări de legea grecească numiți ai S-tului Vasilie, care mănăstire, peste 50 de ani, adevărat la anul 1109 călugării latini o cuprinsă, și scoaseră cu sala pe călugării nostri din moșia sa. Acum mănăstire de legea răsăriteană dela rege magiar în cetatea metropolă magiară, fără de a fi fost de aceeași lege, să fundeze, nime cu minte sănătoasă nu poate cugeta.

În anul 1092 Ladislau regele Ungariei în cartea decretelor sale de lege I capul 3 aceste ordonează: *Iară preoților care întâia și legiuita comunie au luat pentru legătura păcii aceiași o lasă ș. c. l., de unde apriat se vede, că și clerul magiar în suta 11 au avut muerile sale cele legiuite, nu ca latinii.*

În capul a 11-lea zice: *Care în Dumineci și Sărbători mai mari la biserica parohială nu va veni, cu bătăe să se pedepsească.* (§ 1). *Iară decumva, zice, maerile ar fi depărtate și de acolo la biserica parohială a veni n'ar putea, unul totuși dintre ei în numele tuturor cu baston (sau cârjile de cari și azi se află în bisericile Ardealului) să vină la biserică, și trei pâni să aducă la altar, de unde iară se vede, că Magiarii atunci după legea țării erau îndatorați a aduce prescuri la biserică făcute din trei pâni și lumină, cum și astăzi duc, Românii și toți cei de legea răsăriteană, și așa au fost de aceasta lege, care mai apriat se vede din capul al 31-lea unde așa zice legea: *Latinii, cari datinilor Magiariilor legiuite nu se vor întocmi, după ce Magiarii or lăsa carnea (adevărat Duminecă la lăsatul de carne a postului mare) și ei și a doua și-a treia zi vor mânca (adevărat Luni și Marți, cum fac astăzi) dacă, ei mai buneii noastre dutini, or zice, că nu să nvoiesc, încărâu or voi, să meargă (§ 1.) Iar banii cari i-au agonisit, aici să rămână, dacă nu se vor îndrepta și nu vor lăsa carnea cu noi.* Și așa magiarii, când s'au întors la creștinătate au fost de-o lege cu noi, de unde apriat se vede, că foarte greșesc uniții cari zic, că Românii au adus legea sa din Roma aici, că vedem că atunci și Magiarii au fost de legea răsăriteană, și așa și ei de la Români au luat legea creștină și nu dela Greci, ne cum să fi luat Românii dela Latini, fără mai târziu punând Papa dela Roma prin oameni învățați din Italia fundament credinței sau religiei apusene în Ungaria, au asuprit religia răsăriteană, cum și astăzi o asuprește.*

*) După un manuscris de Istoria bisericească predat ca manual în institutul teologic din Arad, pe la anii 1840—1850.

La didactica experimentală a memorizării.

(Urmare)

6. Disolvarea asociațiilor.

Dacă memorizăm cutare serie (cuvinte și idei), de ex. o poezie de 6—8 strofe, până la prima recitare liberă corectă, și imediat după aceea, să zicem de ex. cu vre-o 10"—15" mai târziu, examinăm starea de claritate a reprezentărilor memorizate, vom afla, că uitarea (întunecarea reprezentărilor) relativ a progresat foarte mult. Cine a avut ocaziune de a predă cutare obiect de învățământ în câte o singură oară la săptămână, acela ușor s'a putut convinge, că dela cutare oară până la proxima oară următoare școlarii uită aproape toate ideile tratate, Acest fapt consună pe deplin cu experimentele efectuate de *Ebbinghaus* asupra uitării unor serii de câte 13 silabe. El anume a constatat, că după 0·33^h, 1^h, 8·8^h, 1 zi, 2, 6, 31 zile emendarea uitării a reclamat: 41·8%, 55·8, 64·2, 66·3, 72·2, 74·6, 78·9% din munca originală (pentru-ca reprezentațiile să devină de nou atât de clare, precum erau la început). La uitarea de silabe cu înțeles, cari arată relațiuni analoage, cu 24 oare în urma primei recitări corecte se cereau numai 50% din munca originală, în opozițiune cu cele 66·3% ale seriilor mecanice. Se poate constata, că la memorizarea după înțeles uitarea decurge mai lent, (pentru-că raporturile logice mențin coerența asociațiilor cu mult mai intensiv, de cât ordinea exterioară, mecanică).

În prima jumătate de oară, imediat după prima recitare corectă, uitare decurge extraordinar de repede, după 2—3 ore ceva mai lent, iar după câteva zile sau chiar săptămâni, din ce în ce tot mai lent. De aci rezultă, că în intervalul oareii prime, în care s'a efectuat exercițiul unei asociațiuni pentru prima dată, trebuie să se mai facă o repetițiune a acesteia, spre a se asigura în contra uitării repezi. Mai departe simetria predilectă a oarelor școlare, în cari obiectele de învățământ ce sunt de a se preda în câte 2 ore la săptămână, sunt distribuite pe Luni și Joi, Marți și Vineri, Miercuri și Sâmbătă, din punct de vedere psihologic nu oferă ceva avantaj extraordinar, fiindcă imediat după prima tratare a unei lecții uitarea progresa foarte repede, iar după două până în trei zile cu mult mai lent. Cercetarea mai temeinică a acestei chestiuni (cu ajutorul experimentelor didactico-psihologice) constituie una din problemele cele mai importante ale Didacticii.

7. Asociațiunile locale.

Este fapt în deobște cunoscut, că reprezentațiunile, ce ni-le formăm prin intuițiuni despre obiectele concrete, de ex. animale, plante șcl., se asociază foarte intim cu locul, în care acelea

sau aflat. Deci reprezentațiunile despre loc pot servi ca sprijin foarte puternic pentru întărirea cunoștințelor.

Din asociațiunile locale se poate explica efectul didactic al excursiunilor școlare. De ex. când învățătorul conduce pe școlari în cutare pădure învecinată, cu scop de a face colecțiuni de plante, insecte șcl., ori-cât de scurt ar dură excursia, efectul va fi uimitoriu, așa în cât de ex. chiar și peste 2—3 săptămâni imaginile memoriale ale școlarilor vor rămânea clare și continue, iar reproducerile ușoare și sigure.

(Va urma).

Intemeierea Metropoliilor și a celor dintâi mânăstiri din țară

Cele dintâi mențiuni ce se fac în documente, cu privire la istoria bisericeii române.

În starea actuală a lucrurilor se știe, că timpul, când apar Români pentru întâia dată pe arena istoriei, este jumătatea a doua a secolului al X-lea. Nu numai din *Cedren*, ci mai ales dintr'un document din anul 980 se atestă aparițiunea lor și anume la sudul Dunării. Împrejurarea că izvoarele bizantine sunt cele dintâi care poartă menesc despre Români, se explică prin faptul că aci, în răsăritul Europei, Români se aflau în a proprieie imediată de poporul grecesc, care în afară poate de cel chinez, posedă o foarte bogată literatură istorică. Timp de două mii de ani Grecii și Bizantinii, începând cu *Herodot* și venind până la *Halkondyles*, au continuat cu sârguință cronica Orientului.

La Bizantini se află și cea dintâi mențiune istorică privitoare la biserica română, datând din primele decenii ale secolului al XI-lea.

Dar cu ce ocaziune și când anume?

După îndelungate și înviersunate lupte cu Bulgarii, împăratul bizantin *Vasile II* supuse în anul 1018 primul imperiu bulgar în întinderea sa din urmă; căci unule părți, ca Bulgaria dunăreană, fuseseră deja de mai înainte anexate. În politica sa înțeleaptă, prevăzătoare, *Vasile II* păstră constituțiunea politică și bisericească a imperiului bulgar, cu reședința în timpul din urmă la *Ohrida*. Politică însă care mai târziu nu a mai fost observată sub urmașii săi.

Biserica autocefală din *Ohrida* primi în anul 1019 o căpetenie națională în persoana Arhiepiscopului *Ioan*. Trei hrisoave ale împăratului *Vasile II* îi garantează întinderea jurisdicțiunii sale bisericești nu numai peste eparhiile bulgărești și sârbești, ci și peste cele care se aflau în teritoriile cucerite dela Grecii, »sub țării *Simion* și *P*

va avea — dela înmormântări simple 1 cor. 20 fileri, iar dela cele cu ceremonii 2 cor.

Alesul învățător este îndatorat a îndeplini și cantoratul în strana dreaptă și va instrua și elevii de partea bărbătească dela școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recurenții sunt avizați ca recursurile lor ajustate cu documente de evalueațiune și adresate comitetului parohial din Șoimos să le susțină în termenul concursual la oficiul ppresbiteral în M.-Radna (cottul Arad), iar dâșii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s-ta biserică din Șoimos, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Cântăreții buni și conducătorii de cor vor fi preferiți. Alesul învățător va avea drept la cvinvenal numai după-ce a servit neîntrerupt 5 ani în comună.

Dat din ședința com. par. din Șoimos, ținută la 19 Iunie st. v. 1905.

Comitetul parohial

In conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* m. p., ppresbit., inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala din **Căpruța**, tractul Radnei, prin aceasta se escrie concurs, cu termen de recurgere de **30 zile** dela l-a publicare în foaia oficioasă diecezană.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar pe an 1905/6 școl. 600 cor. iar începând dela 1906/7 700 cor. 2. 2 jughere pământ cu un venit circa 60 cor. 3. 20 metri lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 4. Famulație 20 cor. 5. Spese de conferință 20 cor. 6. Scripturistica 6 cor. 7. Locuință cu grădină. 8. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. Darea pământului o vă plăti învățătorul. Totodată este îndatorat alesul a conduce strana și corul vocal, fără altă remunerațiune. La cvinvenal are drept numai după 5 ani serviciu în comună neîntrerupt. Dela recurenții se va cere evalueațiune învățătorescă congorm ș-ului 60 din „Regulament“ apoi estras de botez și atestat despre serviciul prestat, și să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Recursurile ajustate le vor subșterne pe calea Prea On. Domn Procopie Givulescu, protoprezbiter și inspector școlar în M. Radna, comitetului parohial din Căpruța.

Dat în Căpruța, la 5/ 8 Iunie 1905.

Comitetul parohial

In conțelegere cu mine: *Procopie Givulescu* protoprezbiter și inspector școlar.

—□—

3--3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți din **Saturău** (inspectoratul Halmagiului), se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. În bani gata din cassa culturală 200 cor. 2. 10 șinice bucate în natură, jumătate grâu, jumătate cucuruz evaluate în 100 cor. 3. 24 m. lemne în natură din cari este a se încălzi și școala. Ale învățătorului sunt prețuite în 48 cor. 4. Conferință 10 cor. 5. Scripuristica 8 cor. 6. Curator 6 cor. 7. Locuință cu grădină și grajd pentru vite. 8. Intregirea la 800 cor. amăsurat disp. Ven. Consitor Nr. 2255/1905 cerută deja, alegândul poate spera a primi dela stat pe calea bisericăscă diferența de 452 cor. Alegândul are să îndeplinească și cantoratul.

Reflectanții sunt invitați a-și înainta recursurile lor ajustate legal și adresate comitetului parohial din Saturău în termenul mai sus indicat Prea on. oficiu ppresbiteral în Halmagiu (Nagy-Halmagy), având a se pre-

zentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Saturău, la 2/15 Iunie 1905.

Comitetul parohial

In conțelegere eu mine: *Cornel Lazar* pprezb insp. șol.

—□—

3--3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc vacant din **Aciuța** (inspectoratul Halmagiului) se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă:

Beneficiul încopciat cu acest post este: a) În bani gata din cassa cultului 500 cor. b) 6 stângeni de lemne din care se va încălzi și școala prețuite în 96 cor. c) Spese de conferință inv. 10 cor. d) Scripturistica 5 cor. e) Venite contorale 10 cor. f) De cvartir până la edificarea școlei se va îngriji învățătorul alegând. Intregirea din visteria statului cu 300 cor. spre a fi complectată suma de 800 cor. s'a cerut, deci alegândul poate spera la un salar conform legii.

Reflectanții la acest post sunt avizați ca recursurile lor ajustate cu toate documentele conform „regulamentului pentru învățământ“ și adresate comitetului parohial din Aciuța să le susțină până la termenul susindicat P. T. oficiu ppresbiteral al Halmagiului (N. Halmagy) precum și să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Aciuța spre a-și arăta îndemănare în cant și tipic.

Aciuța, 10/21 Iunie 1905.

Comitetul parohial

In conțelegere eu mine: *Cornel Lazar* prezb. insp. școl.

—□—

3---3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți din **Prăvăleni** (inspectoratul Halmagiului) se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar în bani gata 400 cor. 2. 4 orgi de lemne lungi pentru încălzitul școalei și pentru învățător prețuite în 80 cor. 3. Spese de conferințe învăț. 10 cor. 4. Dreptul de pășunat pentru 10 vite în pașunea foștilor urbariști în preț de 60 cor. 5. Venite cantoriale cam 50 cor. 6. Cvartir liber cu grădină 7. Intregirea din visteria statului pe calea autorităților bisericăști în suma de 400 cor. Alegândul învățător poate spera a va primi deoarece aceasta întregire s'a cerut deja. Alegândul învățător are să îndeplinească și agendele cantorale fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt avizați, ca recursurile lor ajustate cu documentele recerute în original ori copie autentică și adresate comitetului parohial din Prăvăleni să le susțină pe calea oficiului inspectorat din Halmagiu (N. Halmagy) până la termenul susindicat, și să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare sub durata concursului la sf. Biserică din Prăvăleni, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Prăvăleni, 5/18 Iunie 1905.

Comitetul parohial

In conțelegere eu mine: *Cornel Lazar* pprezb. insp. școl.

—□—

3 3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela școala a II-a de băeți din **Târnova** (protoprezbiteratul Șiriei) devenită vacantă prin decedarea învățătorului Crăciun Ignața, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Dotățiunea anuală este: 1. Salar fundamental 600 (șase sute) coroane. 2. Pentru scripturistica 6 cor. 3. Pentru conferențe 20 cor. 4. În lipsa de locuință în

natură alesul va beneficia anualmintre de 40 cor. 5. Folosința unei jumătăți din grădina școlii estimate în 30 cor. Dela înmormântările unde va fi poftit va primi câte 1 (una) coroană. Strana va fi obligat a o providea fără altă remunerațiune. Reflectanții sunt avizați a se declara de când își formează dreptul la cvincvenal, care se va cere din vistieria statului, în sfârșit ca recursurile ajustate legal și adresate comitetului parohial să le înainteze la Prea on. oficiu protopopesc, rom ort. în Șiria, având a se prezenta odată în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial ort. rom. din Târnova, la 12/25 Iunie 1905

George A. Pribac
preș. com. par.

Pavel Mateiu
not. com. par.

În cotelegere cu: *Mihail Lucuța* pprezb. insp. școlar.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunilor învățătorești din **Almaș**, să scrie concurs, cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”.

Venitele acestor stațiuni sunt: I. *Pentru învățătorul dela clasele inferioare* [I. și II]. a) în bani gata 400 cor. b) : 0 șinice bucate, altume 12 șinice grâu și 8 șinice cucuruz, prețuite în 224 cor. c) spese de conferință 20 cor. d) scripturistica 10 cor. e) 10 stângeni lemne, din cari 4 stângeni pentru încălzirea saiei de învățământ f) pentru curatorat 12 cor. și 6 măsuri de cucuruz g) cvartir cu 2 chilli, cuină, cămară și 1/2 din grădină. Alesul va avea a conduce strana stângă.

II. *Pentru învățătorul dela clasele superioare* [III-IV]. a) în bani 400 cor. b) 20 șinice bucate, [12 șinice grâu și 8 șinice cucuruz] c) conferința 20 cor. d) scripturistica 10 cor. e) 10 stângeni de lemne, din cari 4 st. sunt pentru sala de învățământ f) curatorat 12 cor. și 6 măsuri cucuruz g) venitele cantonale circa 100 cor. dela înmormântări cu liturgie 2 cor., dela înmormântări, maslu, liturgii private, parastase unde va fi poftit câte 1 cor. h) cvartir cu 2 chilli, cuină, cămară grajd și 1/2 grădină. Alesul va avea a conduce stana dreaptă.

Unul dintre învățătorii aleși e îndatorat a instrui în școala de repetiție, ear celalalt a inființa și a conduce corul vocal. Pentru inființarea și conducerea corului să pune perspectivă o remunerațiune de 100 cor. din cassa bisericeii.

Cvincvenalele le vor primi, numai după serviciu de 5 ani în această parohie.

Recurenții sunt avizați, ca recursurile lor ajustate cu documentele recerute și cu atestat despre eventualele servicii, adresate comitetului par. din Almaș, să le subștearnă la oficiul ppreșc din Butyin (com. Arad.), având a să prezenta în careva Duminecă, ori sârbătoare în sf. biserică din Almaș, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința comit. par. ținută la 19 Iunie, 2 Iulie 1905.

Alexandru Nica
preș. com. par.

Ioan Iancin
not. com. par.

În cotelegere cu: *Ioan Georgea* pprezbiter insp. școl.
—□— 3—3

Licitațiuni minuende.

Pe baza concluzului Ven. Consistor eparhial Nr. 2580/1905, prin aceasta se scrie concurs de licitațiune minuendă pentru pictarea sfintei biserici din comuna

Igrîș (Egres Torontál megye pprezbiteratul Banat-Comlos). Prțul de esclamar 2460 coroane. Planul proiectului de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Reflectanții vor avea să depună nainte de începerea licitațiunii ca vadiu 10% zi zece percente din prețul de esclamar, în bani gata, ori hârtii acceptabile. Licitațiunea se va ținea Duminecă în **10/23 Iulie** 1905 la 3 ore p. m. în școala confesională locală.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da lucrările reflectantului cu mai multă garanță, fără privire la rezultatul licitațiunii. Licitanții au să se prezenteze pe spesele lor proprii la licitațiune.

Igrîș, 16/29 Iunie 1905.

Simion Crista
preș. com. par.

Pe baza concluzului Ven. Consistor eparhial Nr. 2577/1905 prin aceasta se scrie concurs de licitațiune minuendă pentru repararea și văruierea esterioră și interioră a s-tei biserici gr.-or română din Șilindia [protopresbiteratul Buteni].

Pețul de esclamar: 1601 cor. 63 fil.

Reflectanții vor avea să depună nainte de începerea licitațiunii ca vadiu 10% din prețul de esclamar în bani gata ori în hârtii acceptabile. Oferte nu se primesc, la licitațiune se poate participa numai verbal.

Licitațiunea se va ținea Duminecă în 17/30 Iulie 1905 la 10 ore a. m. în școala confesională din loc.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da lucrările reflectantului cu mai multă garanță, fără privire la rezultatul licitațiunii. Proiectele de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Șilindia la 24 Iunie [7 Iulie] 1905.

Aventie Chirilă,
paroh.

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria”).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care căuză îl recomandăm îndeserbiilor parohii. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

Supliment la „Biserica și Școala“ Nr. 28.

szeben), strada morii Nr. 6, cel mult până la 10 Aug. a. c., provăzute cu următoarele documente:

- Atestat de botez;
- testimoniu de pe anul școlar 1904—5;
- atestat de paupertate;
- eventuale documente prin cari să se constate înrudirea cu fericirii fundatori.

Cererile intrate după termenul de 10 August n., nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 18 Maiu 1905.

Iosif Sterca Șuluțu,
prezident.

Ioan I. Lăpădatu,
secretar II.

—□—

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești dela școala confesională gr.-or. română din com. **Petriș** (comitatul Arad. pprezb. M-Radna), cu aceasta să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) în bani gata 700 cor., b) în relutul lemnelor 80 cor. din care este a se încălzi și sala de învățământ, c) Dela înmormântări cu liturgie unde va fi poftit 2 coroane, fără liturgie 1 cor., d) locuință cu 2 încăperi, staul pentru vite și grădină de legumi.

Dela recurenți să pretinde următoarele documente: 1. Estras de botez, 2. Testimoniu despre absolvirea cursurilor pedagogice și de calificare învățătorească, 3. Atestat despre serviciul neîntrerupt de mai înainte, 4. Declarațiune, că pe baza serviciului de când își formează pretensiune la cvincvenale.

Alegândul învățător va avea să instrueze elevii în cântările rituali, și a duce în biserică cantoratul, precum și a purta toate agendele scripturistice referitoare la speșele culturale fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt avizați a să prezenta la sfânta Biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, cei cu capabilitate de a conduce corul vor fi preferiți iar recursurile ajustate cu documentele necesare, adresate comitetului parohial din Petriș a le subșterne în timpul legal P. O. D. protoprezbiter tractual și inspector școlar Procopie Givulescu în M.-Radna.

Petriș, din ședința comitetului parohial ținută la 19 Iunie (2 Iulie) 1905.

Iosif Cimponeriu
pres. com. par.

Zinovie Iancu
notar adhoc.

În conșelegere cu: *Procopie Givulescu*, protoprezbiter inspector școlar.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești din **Hodiș**, să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela primă publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele sunt: 1. în bani 600 cor. 2. locuință și grădină, 3. 20 m. de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 4. Pentru conferință 12 cor. 5. Pentru scripturistă 6 cor. și 6. venitele cantonale dela mort cu liturgie 1 cor. 20 fil. fără liturgie 80 fil. și dela mort mic 40 fil. Învățătorul ales va fi obligat a conduce strana în biserică și a solvi dările publice după beneficiul său.

Reflectanții, vor avea a și subșterne recursurile ajustate conform legii și cu declarațiune de când își

formează drept la cvincvenal, adresate comitetului parohial concernent, la oficiul ppresc din Buttyin (Arad megye), în termenul ficsat, având a să prezenta în careva Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Hodiș spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. par. din Hodiș, ținută la 24 Iunie 1905.

Avram Giurgiu
pres. com. par.

Nicolae Herber
not. adh. al com. par.

În conșelegere cu: *Ioan Georgea* ppresb. insp. șc.

—□—

2-3

Pe temeiul ord. Ven. Consist. de sub Nr. 2378/905, după trecerea în stadiul de penziune a învățătorului Nicolae Debeleac, pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din **Drauț**, să scrie concurs cu termen de alegere în **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele anuale sunt: 1) Bani în număr 600 cor.; 2) Opt orgii de lemne pentru școală și învățător à 12 cor.; 3) Cvarțir corăspunzător și jumătate grădină; 4) Speșele de conferințe și paușal de scripturistă le supoartă comuna bisericăscă la trebuință; 5) Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fileri, iar la înmormântări cu liturgie 2 cor.

Recurenții sunt avizați ca recursurile lor, ajustate cu documentele legale de calificare prescrișă în § 60 din „Regulament“ împreună cu declarațiunea că de când își formează dreptul la cvincvenal, și adresate comitetului parohial, au a le susșterne P. On. Domn ppresb. Mihail Lucuța în Șiria (Világos), precum și a să prezenta până la termenul susindicat, în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Drauț, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Drauț, la 24 Iunie (7 Iulie) n. 1905.

Meletie Popu,
pres. com. paroh.

Traian L. Debeleac,
notar.

În conșelegere cu: *Mihail Lucuța*, ppresbiter rom.-ort. și inspector școlar.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești devenită vacantă prin penzionarea învățătorului Ioan Marcus din **Giula-magiară** protoprezbiteratul Chișineu să scrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. în bani 800 cor. 2. pentru lemne de foc pe seama învățătorului 52 cor., 3. pentru conferințe 10 cor., 4. venitele stolare dintr'o parohie și anume dela înmormântare mică unde va fi poftit 1 cor., iar la înmormântare mare 2 cor., 5. Cvarțir liber în edificiul școlar cu grădină de legumi, 6. Cvinvenalul îl va primi dela stat. Alesul învățător va avea să conducă strana fără altă remunerațiune. Recursurile ajustate cu documentele de calificare legală prescrișă, adresate comitetului parohial din Giula-magiară au a să subșterne până la termenul sus indicat P. O. D. Dr. Ioan Trăileșcu în Chișineu, eară recurenții sunt avizați a se prezenta în s. biserică din Giula-magiară în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Să recere ca alesul să fie pricepător de note ca să poată conduce atât corul vocal bisericăscă cât și cel școlar cu elevii. Alesul

numai după probă de un an va fi propus spre întărire dacă va corespunde așteptărilor poporului.

Dat din ședința comitetului parohial din Giula magiară, ținută la 7 și 21 August st. n. 1904.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Dr. Ioan Trăilescu* protoprezbiter, inspector școlar.

—□—

2—3

Cu provocare la rezoluțiunea Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 1300/905 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela clasele superioare din **Mândruloc** cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. 800 coroane salar fundamental, 2. 6 stânjini de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ, 3. 30 de coroane pentru participare la adunarea generală și conferințe, 4. 20 de coroane pentru scripturistică, 5. 2 cor. dela înmormântări cu liturgie și 1 cor. 60 fil. dela înmormântări fără liturgie, 6. una grădină mare și una mică pe intravilanul școlar, împreună cu locuință acomodată.

Se observă, că cel ales va avea titlul la cincevenalii numai după prestarea serviciului de cinci ani în aceasta comună.

Reflecții la acest post sunt îndatorate, ca recursele instruite conform §-lui 60 din regulamentul pentru organizarea învățământului în școlile populare și adresate comitetului parohial să le subștearnă P. On. domn *Vasilie Beleş* protoprezbiter și inspector școlar, în termenul concursual, având tot odată a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserica de aici, pentru a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Mândruloc, din ședința comitetului parohial ținută la 26 Iunie (9 Iulie) 1905.

Iancu Ștefănuț m. p.,
președinte.

Nicolae Cristea m. p.,
notar.

Cu consensul ppresb. *Vasile Beleş*, insp. de școale.

□—

2—3

Pentru vacanța parohială **Dumbravă-filia Rostoci** în ppresbiteratul Halmagiului, prin aceasta să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Venitele încopciate cu această parohială sunt: 1) Birul parohial dela 120 numere de case, câte una măsură de cucuruz cu coceni à 1 cor., de tot 10 cor., 2) Stolele uzuale dela înmormântări, botezuri și cununii etc., în calcul mediu alor 5 ani în urmă cam 150 cor. 3) Intregirea dela stat (congrua) pentru cei fără 8 clase 483 cor. anual. 4. De locuință însă va avea să se îngrijască alegândul preot.

Reflecții la această parohială vor avea să-și trimită recursele ajustate cu documentele recerute conform §-ului 13 din „Stat.-Org.“ și adresate comitetului parohial din Dumbravă-Rostoci, la P. T. oficiu ppresbiteral al Halmagiului [Nagyhalmagy] până la termenul susindicat, și sunt avizați ca sub durata concursului să se prezinte în sfânta biserică din Dumbravă-Rostoci spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletice, făcându-se cunoscut poporului.

Dumbravă, la 1/14 Maiu 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru stațiunea de învățătoare. la școala de fete română gr.-or., din **Chitigház** [Kétegyháza] comit. Békés, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele anuale sunt: 1. în bani gata 600 cor. solvite înainte în rate lunare; 2. 4 stângeni lemne din care se va încălzi și școala; 3. pentru conferințe și adunarea gen., 12 cor.; 4. pentru scripturistică 6 cor 66 fil.; 5. cortel liber cu o odăi, 2 cămări, una pentru lemne și o grădină de legumi; 6. pentru curatorat va îngriji epitropia culturală; recurente, numai cvalificate pot fi și au să-și insinue petițiile conform dispozițiilor legale, cu documente originale adresate comitetului parohial și trimise oficiului ppresbiteral în Chișineu [Kisjenő]. Se mai cere, ca aleasa se supravegheze elevele în sf. Biserică și se notifică, că pe conta școlii nu poate pretinde sau face, nici cea mai neînsemnată cheltuială. Cât pentru decret, aleasă îl va primi numai după funcțiune de 1 an.

Chitigház [Kétegyház], din ședința extr.-ord a comitetului parohial ținută la 7/0 Maiu 1905.

Teodor Bugigan,

Stefan Dologa

președinte.

notar.

În conțelegere cu *Dr. Ioan Trailescu* ppresbiter, insp. școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela școala populară gr. or. română din **Chișineu**, ppresbiteratul Chișineu, comit. Arad. devenită vacantă în urma penzionării învățătorului Grigorie Mladin se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a) salar în bani gata 630 cor., b) pentru lemne 120 cor., c) pentru conferințe 30 cor., d) pentru famulație 20 cor., e) pentru scripturistică 8 cor., f) 3.1310 jug. pământ arător cu un venit anual minimal de 240 cor. g) cortel corăspunzător în edificiul școlii h) stolele îndatinate dela înmormântări i) pentru încălzitul salei de învățământ se va îngriji parohia. Cvinevenal se asigură alesului numai după cinci ani de serviciu învățătoresc imolinită aici. Cel ales va fi obligat a îndeplini serviciul cantoral în biserică precum și instrucțiunea în școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Recurenții au să și trimită recursele ajustate cu documentele de cvalificațiune prescise și adresate comitetului parohial de aici la subscrisul protoprezbiter până la termenul susindicat. având a să prezenta în vr'o Duminecă ori sârbătoare în sf. Biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Cei cari vor dovedi, că știu instrua și conduce cor vocal vor fi preferiți.

Chișineu, din ședința comitetului par. ținută la 23 August 1904.

Mihai Veliciu

Grigorie Mladin

președinte

notar.

În conțelegere cu mine: *Dr. Ioan Trailescu* ppresbiter insp. școl.

□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc vacant dela clasele superioare din **Șoimos**, se deschide concurs, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Bis. și Șc.“

Emolumentele încopciate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 600 cor. 2. Cvarțier constător din 2 chilli, cuină, cămară, podrum, grajd, cocină și grădină. 3. 12 m. de lemne pentru învățător. 4. Spese de conferință după cerință va primi dela comuna politică, iar în cât acele nu s'ar ajunge va suplini comuna bisericască. 5. Despre scripturistică să îngrijește comuna bisericască după trebuință. 6. Dela înmormântări unde va merge perondat cu colegul său

tru de glorioasa amintire». În cel de al doilea din aceste hrisoave, cu data din anul 1020 luna lui Mai, împăratul Vasile, restabilind — după cererea Arhiepiscopului de Ohrida — întinderea diecesei ca pe vremea țarului Petru (927—968), îi supune Dristra (Silistra), Bodinis (Vidin), Rhasos (Rasa), după aceea pe mai mulți sufragani ai mitropoliților de Tesalnic, Naupacta și Dirachion; deci arhiepiscopului de Ohrida i se recunoaște, între altele, jurisdicțiunea bisericească și asupra *Vlahilor (Românilor) din toată Bulgaria*.

Care și unde sunt acești Români?

Părerile exprimate asupra acestui pasagiu, au fost și sunt diferite. Așa Jirecek crede, că prin Vlahii din toată Bulgaria se înțeleg Români delă sudul Dunării aflători în regiunile delă Vidin și Belgrad până la Janina.

H. Gelzer se exprimă în diferite rânduri în mod diferit. Așa odată zice că, e vorba de »bulgarische Vlachen« altă dată »die durch Bulgarien zerstreuten Vlachen«, iar a treia oară »die wandernden Rumänen«. Dintre istoricii noștri Dl. D. Onciul credea, că aci documentul în chestiune ar avea în vedere pe Români delă nordul Dunării, și nu pe cei delă sud, cari locuiau în părțile ce formau imperiul bulgar în timpul din urmă, părți care sânt îndestul determinate prin numirea celor 30 episcopate depedente de Ohrida. Nu cred că în acest pasagiu să fie vorba numai de Români delă sudul Dunării, precum nici numai de cei delă nordul Dunării, ci de Români *din toată Bulgaria*. Istoriceste este constatat, că Bulgaria din timpul primului imperiu se întindea și la nordul Dunării, sau, cu cuvintele curente, primul imperiu bulgar se întinsese și la nordul Dunării. În hrisovul în chestiune întinzându-se sfera de jurisdicțiune a arhiepiscopului de Ochrida și peste teritorii care nu mai făceau parte de imperiul bulgar în întinderea ce o avea la cucerire, îmi pare cu mult mai probabil că aci nu poate fi vorba numai de unii dintre Români aflători în toate părțile foste mai nainte bulgărești, de Români din întreaga Bulgarie de altădată, neescluzându-se Români delă nordul Dunării. Cătră această parte, încă de prin secolele VII până în al X-lea, se pornise un curent destul de puternic de »admirare«, care curent prin supunerea Bulgarilor de către Bizantini va fi crescut de bună seamă.

Dar chiar de am concede că hrisovul împăratului Vasile II, din Mai 1020, nu ar avea în vedere de cât pe Români delă sudul Dunării, un lucru îmi pare a fi fără de ori ce îndoială și anume: că Români câți se aflau pela anul 1000 în nordul Dunării, se vor fi adresat, pentru trebuințele lor religioase, la episcopiile existente pe malul stâng al fluviului, ca cea din Vidin, Silistra etc, care episcopii, cum văzurăm, erau depedente acum de arhiepiscopia de Ochrida. Așa că

dacă nu toți ar fi înclinați să admită o depedență directă de arhiepiscopia de Ohrida și pentru Români delă nordul Dunării, cum am admis și susținut mai sus, apoi atunci o depedență indirectă adevărată prin episcopiile Dunărene, cred că va fi în afară de ori-ce îndoială chiar și pentru aceia, cari susțin că cuvintele hrisovului, s'ar referi numai la Români delă sudul Dunării; căci nu se poate admite că acești episcopi să nu le fi preîntâmpinat și alte trebuințe religioase, când Români se vor fi îndreptat către ei. Apoi se știe că Dunărea nu a pus, între nordul și sudul ei, o graniță peste care nu se mai putea trece, ci mai de grabă ea a fost un punct, un mijlocul de legătură, de unire; căci fluviile și râurile nu întoldeauna despart hotărând granițe, ci și unesc, punând în legătură mai de mal. În fine legături bisericești între cei ce se aflau la nordul Dunării cu cei delă sudul ei se și constată istoriceste și anume chiar pela începutul secolului al XI-lea.

Mențiunea, ce o face hrisovul împăratului Vasile II, cu privire la istoria bisericii române este însemnată nu numai prin aceia că e. pre cât știu, cea dintâi în această privință, dar mai ales prin faptul că ea ne arată pe Români, ca aflându-se în legătură cu un centru bisericesc ca cel din Ochrida, deja în prima jumătate a secolului al XI-lea și acest lucru își are și el însemnătatea sa, căci vedem cum deja mai înainte de schisma dintre biserica orientală și cea occidentală (1054) Români se aflau în legături bisericești cu centre și episcopi, care aveau să rămână ortodoxi și care luptară chiar pentru ortodoxie, cum a fost de exemplu Leon, arhiepiscopul Ohridei din acel timp.

(Va urma).

CRONICA.

Avis ștendiștilor diecesani!

Ștendiștii fundațiunilor diecezane sunt poștiți să-și prezinte la Veneratul Conzistoriu diecezan, testimoniile școlare de pe anul școlar expirat, până în 1/14 August a. c. În lipsa acestor testimonii li-se vor sista ștendiile.

Mulțămită publică. Pentru procurarea Mineiului în 12 volume, a Penticostarului Octoicului mare și a Apostolului pentru sf. noastră biserică, din evlavie creștinească, iubire cătră sf. noastră biserică și religiunea străbună, au contribuit prin colectă benevolă următorii credincioși:

Aurel I. Iancu, G. Nicolescu, câte 20 cor. I. Iovescu jude com. Persida Iovescu P. Dugulescu, I. Reisenberger adj. not. A. Ardelean, câte 10 cor.; G. Russu paroh, Ioan Sârbu, G. Cleescu jun. I. Tripon sen. Ioan A. Iucu, V. Dugulescu, I. Păscuj not. cerc. câte 5 cor. P. Stefanescu jun. 4 cor. T. Popa Inv. T. Muntean comerciant, I. Tomi forestier dom. P. Incu, P. Secoșan, P. Ianculescu, G. Subescu, dna R. Muntean, Petru Cocis,

V. Dumitru crâșnic, Ioan Caprucean, P. Dugulescu cu ortacii morii, A. Iancu cu ortacii morii, N. Stefanescu, V. Sârbu, V. Mihuț, V. Dragoescu, I. Căprucean, câte 1 cor.; N. Ghiura 3 cor.; G. Popescu, I. Ianculescu, A. Nereanțu comerciant, Tr. Dragomirescu, P. Dugulescu, I. Blidariu, Floare Blidariu, T. Ungurean, Ach. Nini, I. Ilescu jun. P. Incu, Elena Dumitru, E. Ilevi, M. Onulescu, N. Dumitru, I. Onulescu, I. Iovescu, P. Dugulescu, vâd. D. Dudan, câte 1 cor.; P. Crișan 50 fil. V. Onulescu, G. Ianculescu, I. Crișan, I. Ilescu, P. Peri; P. Iovescu, P. Blidariu, I. Unguru, T. Flueraș. N. Nicolescu jun. câte 40 fil.; I. Dugulescu 20 fil. și Contribuiri cu tasul 3 cor. 60 fil. A. Matei comer. 40 fil. în total suma de 233 cor. 70 fil. Deci și pe aceasta cale vin a exprima contribuitorilor în numele comunei bisericesti cea mai mare mulțămintă, rugând pre Atotputernicul D-zeu să primească aceste jertfe adusă pe altarul său întru preamărirea sa și întărirea credinței noastre strămoșești, dând contribuitorilor noștri și de aci înainte sănătate și bunăvoință pentru sprijinirea așezămintelor noastre religioase-morale.

Chelmac, la 6 Iulie st. n. 1905. Georgiu Russu paroh gr.-or. român.

Convocare.

Toți acei învățători, cari au absolvat pedagogiul din Arad în anul 1894, prin aceasta sunt convocați la convenirea colegială, ce se va ținea în Arad (școala inv. I. Moldovan) la 6/19 August (Schimbarea la față) a. c.

Convenirea e desfiptă pe oarele 8 a. m.

Despre luarea la cunoștință 'l rog pe fiecare frate coleg, să mă avizeze, (pentru orientare) prin o carte postală.

Nădab (pr. Kis-jenö) la 3/16 Iulie 1905.

Dimitrie Boariu
învățător ort.

Aviz!

A apărut și se află de vânzare în tipografia diecezană următoarele cărți școlare:

„**Limba magiară**“ cartea a II-a pentru clasele superioare ale școlii poporale de Iuliu Grofșorean și Iosif Moldovan, prețul 50 fileri.

„**Catehism**“, IV carte de religieune pentru școlile poporale de dl profesor; Dr. P. Barbu, prețul unui exemplar 40 fil.

„**Istorieare Bisericești**“, III carte de religieune pentru școlile poporale de dl profesor; Dr. P. Barbu, prețul unui exemplar 30 fil.

„**Istorieare biblice**“, II carte de religieune pentru școlile poporale de dl profesor; Dr. P. Barbu, prețul unui exemplar 30 fileri.

„**Curs practic de Istoria literaturii române**“ pentru școlile poporale de dl învățător Iosif Stanca, prețul unui exemplar 40 fil.

„**Exerciții intuitive**“ în limba maghiară, de dl învățător Ioan Vancu, prețul unui exemplar 50 fileri, peste 10 exemplare 10% rabat.

Rugăciunile școlarilor compactate cu gust, în diferite colori, cuprinde întreagă utrenia și liturgia,

de un prieten al școlarilor, prețul per exemplar 40 fil. Dela 10 exemplare 10% rabat.

„**Limba magiară**“ pentru elevii claselor inferioare ale școlii pop. de Iosif Moldovan și Iuliu Grofșorean, prețul 50 fil

„**ABCdar carte de cetire**“ pentru elevii clasei primare, edițiunea IV-a de Iosif Moldovan și consotii, prețul 40 fil.

„**A doua carte de cetire**“, edițiunea II-a de I. Grofșorean și consotii, prețul 40 fil.

„**Tâlcuiala evangeliilor**“, de fericitul Loga cu litere cirile prețul 2 coroane.

Concurs.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala inferioară centrală gr. or. din Șetin, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele: 1. Pentru cvartir 80 cor., 2, sălar fundamental în numerariu: 800 cor., 3, relut de lemne pentru școală, respective învățător 120 cor., 4, 40 cor. pentru curățitul măturatul școlii, 5, 12 cor. scripturistica, 6, dela înmormântări și eventual părăstase câte 1 cor. 7, la conferință 4 cor. la zi și prejurctura, apoi în fine cvincvenalele prescise, se observă însă că primul cvincvenal se decerne numai la cinci ani dela confirmare. Cei cu pregătiri cunișoare vor fi preferii.

Recursele cu documentele prescise de lege, adreseate comit. par. gr. or. din Șetin, reflectanții le vor înaintă R. Domn protopop tractual Vasile Beleş în Arad având a se prezentă în Dumineci și sărbători la școala bisericească și să arată desteritatea în cela rituale.

Dat din șed. comit. par. gr. or. rom. din comuna Șetin ținută la 4/17 Iulie 1905.

Dimitrie Mesaroșiu

Demitriu Micu

v. pres. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu: Vasile Beleş prezbiter și insp școl.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci vacante din **Berechiu**, în tractul Ienopoliei prin aceasta se escrie concurs cu durată de **30 de zile** dela prima publicare, în care restimp recurentii își vor subșterne recursele lor pe calea oficiului inspectorat cercual și se vor prezenta vreodată în biserică, spre a se face cunoscuți cu alegătorii.

Venitele încopciate cu aceasta stațiune sunt: a) În bani gata 300 cor, b) Folosirea a 16 jugăre pământ arător 384 cor. c) Despăgubire de pășune 96 cor. d) 3 stângeni de lemne 48 cor. cari la olaltă fac 828 cor. Afară de aceste învățătorul mai are a) cvartir liber și grădină pentru legume, b) pentru conferință 16 cor., c) pentru scripturistica 10 cor. Sala de învățământ se va încălzi din alți doi stângeni de lemne.

Dărea regească de după pământ o plătește alegândul învățătoriu.

Berechiu la 29 Maiu 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: Constantin Gurban insp. cerc. de școale.

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci din **Dubești** (insp. Leucusștiului), se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare cu următoarele emolumente:

1. În bani gata din cassa. culturală 600 cor. 2. Lemne în natură din cari se va încălzi și școala 48 cor. 3. Scripturistica 10 cor. 4. Conferință 16 cor. 5.

Locuință cu grădină. 6. Întregirea dela stat 800 cor. amăsurat circulariului conzistorial Nr. 2255/1905, ce se poate aștepta fiind cererea în lucrare. Alegândul are să îndeplinească și cantoratul.

Reflectanții sunt invitați a-și înainta recursurile lor, ajustate legal și adresate comitetului parohial din Dubești în termenul sus indicat, M. O. oficiu inspectorial în Cladova p. u. Bethlenháza, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare, în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dubești la 5/18 Iulie 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Iovan Căpitan* insp. șcl.
—□— 1—3

Pentru vacanta stațiune învățătorească-cantorală din parohia **Dș. Forău** (tractul Beiușului) se publică concurs cu termen de alegere 7/20 August 1905.

Salarul e 600 coroane în bani gata, și cvinevenale. Se observă, că parohia va da cvinevenalele, numai după anii de serviciu impliniți la școala din loc. Parohia va recurge la Inaltul Guvern, pentru întregirea salariului învățătorească la 800 coroane. Alegândul învățătoriu va fi îndatorat a îndeplini și funcțiunile cantorale, pentru cari funcțiuni, va beneficia de ștolele îndatinate.

Recurenții au a se prezenta în sf. biserică, în vre-o Duminecă sau sârbătoare, pentru a-și arăta desteritatea în cele cantorale, iar recursurile adresate comitetului parohial din Dș. Forău, reflectanții sunt poștiți a le trimite, până în prezia alegerii, *Proa On. Of.* pprezv. al Beiușului în *Robogány* (Bihar megye).

Din ședința comitetului parohial ținută la 3/16 Iulie 1905.

pentru comitet:

Gavril Cristea
preot preș. com.

În conțelegere cu mine: *Elia Moga* protop. Beiușului.
—□— 1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunilor învățătorești mai jos amintite conform ordinațiunei Ven. Consistoriu Orădan, de sub Nr. 963 Șc. se publică concurs și anume:

1. **Pocola** pe 6/19 Aug. a. c. dem. la 10 ore, Dotațiunea este: a) dela 32 case gr. or. 4 cubule cucuruz 40 cor. b) pământul școlar 50 cor. c) din fundațiunea Z. Mihoc 50 cor. d) 8 metri lemne 32 cor. e) din fondul școlar 100 cor. f) alte venite comunale 28 cor.: de tot 300 cor., ear întregirea pân' la 600 cor. se va cere dela Inaltul Guvern pentru învățător cvificat nu altcum și cvinevenalele.

2. **Săucani**. Bani gata 240 cor. Pământ arătoriu 1 1/2 holdă 80 cor.; 8 metri lemne 32 cor.; ștolele dela înmormântări, festanii, masluri etc. 40 cor. de tot: 392 cor. și cvartir liber cu grădină de legumi. Ajutorul se va cere dela stat.

Doritorii de a ocupa una din acestea stațiuni sunt poștiți că recursurile adresate respectivului comitet parohial și provăzut cu toate documentele prescise să le subștearnă protoprezviterului tractual *Elia Moga* în *Robogány*, până la 4/16 Aug., având până la alegere să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale. Alegerea se va ținea tot în 6/19 Aug. a. c. după meazăzi la 3 oare.

Comitele parohiale

În conțelegere cu: *Elia Moga* pprezviterul Beiușului
—□— 1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățătorești din **Ociu** inspectoratul Hălmaგიului să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1) În bani gata din cassa cult, dela Ociu și f. Ocișor 440 cor.; 2) Lemne pentru încălzitul școalei și pentru învățător 14 metri □ prețuite în 64 cor.; 3) Spese de conferință 16 cor.; 4) Scripturistica 10 cor.; 5) Cvartir liber cu 2 chilii și cuină, cam deodată în școala vechiă; 6) Întregirea dela stat cu 360 cor cor se sperează; 7) Cvinevenal după împlinirea alor 5 ani în comună.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați ca recursurile ajustate conform §-lui 60 din „Regul.“ și adresate comitetului par. din Ociu să le trimită până la termenul susindicat la P. T. oficiu protoprezv. al Hălmaგიului (*Nagyhalmagy*), având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. bis. din Ociu spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, deoarece alegândul va avea să îndeplinească și agendele cantorale fără altă remunerațiune.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, pprezv. ins. școl.
—□— 1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a următoarelor stațiuni învățătorești din inspectoratul **Hălmaგიului** cu întregirea dotațiunei cu ajutorul dela stat la 800 cor. conform ord. cons. Nr. 2255/1905 se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă. I. *Hontisor*, emolumentele sunt: 1) Bani gata 378 cor.; 2) Lemne pentru încălzitul școalei și pentru învățător în natură 20 metri □ (à 2 cor. = 40 cor. pentru învățător); 3) Spese de conferință 10 cor.; 4) Scripturistica 10 cor. Cvartir liber acom. — II. *Ioșas*, emolumentele: 1) În bani gata 380 cor.; 2) în naturale 5 șinice grâu, 5 șinice cucuruz, prețuite în 110 cor.; 3) pentru lemne din care este a se încălzi și școala 60 cor.; 4) Scripturistica și cărți școlarilor săraci 20 cor., 5 spese de conferință 16 cor.; 6) Pentru curatoarele. Cvinevenalul după serviciul de 5 ani împlinit în comună. — III. *Dobroți*, emolumentele sunt: 1) În bani gata 444 cor.; 2) Lemne pentru foc 3 stângeni din care este a se încălzi și școala; 3) Spese de conferință 20 cor.; 4) Scripturistica 10 cor.; Dela înmormântări mari, unde va fi poștit 1 cor.; 6) De locuință va avea a se îngriji alegândul învățător pe speșele sale; 7) Întregirea dela stat se sperează 356 cor. și cvinevenal după 5 ani de serviciu în comună.

Alegândzii învățători vor avea să îndeplinească cantoratul fără alta remunerațiune și a prevede instrucțiia și la școala repetiție.

Doritorii de a ocupa vre-unul dintre aceste posturi sunt avizați ca recursurile lor instruite conform §-lui 60 din „regulament“ și adresate comit. par. respective, să le suscearnă în termenul susindicat P. T. oficiu protoprezviteral în Hălmaგი (*Nagyhalmagy*) și ca sub duraprezviterului să se prezinte la sf. biserică apartinătoare spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, protoprezv și inspector școlar.
—□— 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Odvoș**, în urma ordinului Ven. Consistor de sub N-rul 2680/1905, prin aceasta să escrie concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela I-a publicare în organul oficios „Bis.

și Școala". Venitele încopciate cu acest post sunt: 1) O sesiune întreagă de pământ arător și fână; 2) Venitele școlare stabilite prin normativul aprobat de Ven. conzistor diecezan în an. 1892 și anume: a) pentru încundințare 1 - 2 cor.; b) pentru vestiri 1 cor.; c) pentru cununii 4—6 cor.; d) pentru înmormântare mică 2—3 cor.; e) pentru înmormântare mare mare 5 - 12 cor.; f) sântirea apei de moașă 60 fil.; g) pentru rugăciunea de îmbisericare 60 fil.; h) informațiunea familiară 4 cor.; i) extrase matriculare 2—4 cor.; 3) Birul preoțesc dela 207 case câte o măsură de cucuruz sfărmat, sau în bani 2 cor.; 4) Intregirea dotațiunii preoțești din vistieria statului. Parohia este de clasa I-a, dar în lipsa recurenților cu cvalificațiune de cl. I. se vor admite și candida și recurenți cvalificați pentru parohii de cl. II. Cei-ce doresc să ocupe această parohie să-și trimită recursese ajustate conform lit. a) a §-lui 15 din Regulamentul pentru parohii și adresate comitetului parohial din Odvoș — P. On. oficiu protopresbiteral în M.-Radna, — iar dâșii — cu observarea strictă a dispozițiunilor §-lui 18 din același Regulament — să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s-ta biserică din Odvoș spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

M.-Radna, la 1/14 Iulie 1905.

Procopie Givulescu, ppresb.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc la clasele inferioare I - II din comuna **Beba-veche** protoprezb. B.-Comloș, comitatul Torontal, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 600 coroane solviți în rate lunare anticipative din cassa culturală, și 200 coroane ajutor dela stat, de tot 800 cor., 2. cvincvenalul de după anii de serviciu ce-l va primi dela stat, 3. pentru conferințe, dacă va participa, 20 coroane, 4. pentru scripturistică 20 coroane, 5. paie de încălzit atât pentru învățător cât și pentru sala de învățământ după trebuință, 6. cvartir liber cu intravilan și alte particularități trebuincioase, 7. dela înmormântări unde va fi poștit 80 fileri.

Reflectanții se deobligă a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din loc spre ași arăta desteritatea în cant și tipic.

Alesul are să conducă cântările din strana stângă a instrua și conduce cor vocal.

Recursese provăzute cu atestatele prescrise în Statutul-Organic au să le aștearnă P. O. D. Paul Miulescu, protoprezbiter, până la timpul alegerii.

Beba-veche la 26 Iunie (9 Iulie) 1805.

Pentru comitet:

Dimitrie Blaga
paroh și pres. com. par.

Ioachim Muntean
notar.

În conțelegere cu mine: Paul Miulescu, protoprezviter inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala gr.-or. română din **Comlăuș** [Ó.-Szt. Anna] clasele III—IV. devenit vacant prin pênsonarea învățătorului Augustin Boțioc, prin aceasta se escrie concurs cu termenul de alegere pe ziua de **14/27 August** a. c.

Emolumintele: a) în bani 600 cor. b) spese de conferință 20 cor. c) scripturistică 10 cor. d) pentru curatorat 24 cor. e) 8 stângeni de lemne, din cari să va încălzi și sala de învățământ; f) dela înmormântări unde va fi poștit 1 cor. g) cvartir liber și grădina

Dela alesul se poștește să conducă strana dreaptă și să provadă învățământul la școala de repetiție în toate duminicile și sârbătorile fără alta remunerațiune. Drept la cvincvenal îi recunoaște parohia numai după 5 [cinci] ani de serviciu neîntrerupt aici

Recurenții sunt avisați, ca recursese lor, ajustate cu documentele legale despre cvalificațiunea învățătorescă conform §-lui 60 din Regulament și adresate comitetului parohial, să le subștearnă P. O. Domn. Mihai Lucuța ppviter inspector de școale în Sina [Világos], precum și să se presinte până la termina susindicat în vre-o duminecă ori sârbătoare în școala biserică din Comlăuș, spre ași arăta desteritatea în cant și tipic.

Comlăuș, [Ó.-Szt. Anna] la 3/16 Iulie 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Mihail Lucuța ppviter inspector de școale.

—□—

1—3

În alumneul Zsigaiian din Oradea-Mare, afară de cei primiți se mai primesc pe anul școlastic 1905/1906 ca alumniști stipendiști încă patru tângari români gr. or. care vor studia la gimnaziul și școalele reale sau la academia de drepturi din loc, cari vor căpăta grătuit în institut proviziunea întreagă.

Recursese ajustate cu: a.) Estras de botez. b.) Testimoniu școlastic. c.) Atestat de paupertate. d.) Certificat despre vaccinare, adresate Sanatului fundatiunii sunt a se trimite până la **14 August** a. c. la protopopul Orăzii-Mari Toma Pacală, în Oradea-Mare (Nagyvárad).

Totodată să avizează Onoratul public interesat, că în institutul acesta vor putea fi primiți tângari gr. or. români cari vor studia la școalele din loc, unde vor căpăta proviziunea întreagă pe plată de câte 40 cor. la lună, respective de 400 cor. la an, solvindă aticipative în 4 rate anuale.

În internat elevii vor fi supuși disciplinei institutului.

Oradea-Mare, 24 Iunie (7 Iulie) 1905.

Senatul fundatiunii Zsigaiiane din Oradea-Mare.

Toma Păcala
protopopul Orăzii-Mari,
ca președintele Senatului.

George Papp
preot, actuar consistorial,
ca notarul Senatului.

—□—

2—3

Nr. 341—1905.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ va conferi cu începutul anului școlar 1905 - 6 un stipendiu de 300 cor. din „Fundatiunea Ioan și Zinca Roman“ pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, ce urmează la vre-una din școalele medii din patrie, având preferință în senzual literilor fundatiionale aceia, cari se înrudesc cu fericții Ioan și Zinca Roman.

Cerersese pentru acest stipendiu au să se înainteze Comitetului Central al „Asociațiunii“ în Sibiu (Nagy-

Urmează în Suplimentul Nr. 28, 1905: